

UNOFFICIAL TRANSLATION

OF THE MINISTER OF HIGHER AND SECONDARY SPECIAL EDUCATION OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN
COMMAND

"STATE EDUCATIONAL STANDARD OF HIGHER EDUCATION. BASIC RULES" ON APPROVAL OF THE STATE STANDARD OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

[Accorded by the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan on October 27, 2021,
account number 43]

(Own DSt 3556:2021)

In accordance with the Law of the Republic of Uzbekistan "On Education", the decision of the President of the Republic of Uzbekistan No. PQ-4796 dated August 3, 2020 "On measures to further improve and develop the national statistical system of the Republic of Uzbekistan", I order:

1. "State educational standard of higher education. The main rules" state standard of the Republic of Uzbekistan should be approved in accordance with the appendix.

2. This order shall enter into force from the date of its official publication.

Minister A. TASHKULOV

Tashkent city,
October 19, 2021,
No. 35-2021

APPENDIX to the order of
the Minister of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan dated October 19,
2021 No. 35-2021

STATE STANDARD OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

State educational standard of higher education. Basic rules

Own DSt 3556:2021

Enter

the Law of the Republic of Uzbekistan "On Education" and other legislative documents, as well as the "International Standard Classification of Education" (TSSK 2011) and "TSSK: Education and Vocational Training Areas" (TSSK-S 2013) introduced by UNESCO.) developed according to

1. General rules

1. "State educational standard of higher education. Basic rules" (hereinafter referred to as the State Education Standards):

general requirements for the quality of personnel training, the content of education;
the necessary and sufficient level of education of students and the general qualification requirements for graduates of higher education institutions;
the size of the training load;
determines the procedures and mechanisms for evaluating the quality of the activities of educational institutions and personnel training.

2. State educational standards are the basis for the development of relevant documents (qualification requirements for undergraduate courses and master's degrees, curricula, educational programs, etc.) that regulate the educational process, the activities of educational institutions, personnel, and the quality assessment of the preparation of textbooks and training manuals.

are mandatory for all higher education institutions training personnel based on the state educational standards of the Republic of Uzbekistan, regardless of the forms of departmental subordination and ownership.

Non-governmental educational organizations can carry out educational activities on the basis of educational programs developed independently and specified in the license.

2. References to regulatory documents in the field of technical regulation

Own DSt 1.0:1998 State system of standardization of the Republic of Uzbekistan. Basic rules;

Own DSt 1.8:2009 State system of standardization of the Republic of Uzbekistan. Recommendations. Basic rules;

Own DSt 1.9:1995 State system of standardization of the Republic of Uzbekistan. Procedure for development, agreement, approval and registration of network standards.

3. Terms and definitions

The following terms are used in this national standard:

higher education - an independent type of continuous education carried out in higher education institutions, consisting of two stages (bachelor's and master's degrees), training highly qualified specialists;

Bachelor 's degree is a basic higher education with a duration of at least three years, providing in-depth knowledge, qualifications and skills in one of the areas of higher education;

master's degree is a higher education of at least one year duration in a specific specialty based on a relevant bachelor's degree;

higher education level - the result of a person's assimilation of certain educational plans and educational programs of higher education with the issuance of an appropriate state document about this information;

state document on higher education (diploma) is a document of the state model issued to graduates of accredited higher education institutions and confirming that they have completed the curricula and educational programs of higher education. The document gives the right to continue studying at the next stages of continuous education or to work in accordance with the academic degree obtained;

classification of higher education fields and specialties — a systematic list of bachelor's education fields and master's degrees for the training of highly educated personnel;

qualification requirements - requirements for the knowledge, skills and competencies of a graduate of the relevant stage of higher education;

standard period of training - the period set for the mastering of educational plans and educational programs by learners;

block of academic subjects - sets of subjects specified in the curriculum are divided into "compulsory subjects" block and "elective subjects" block, as a rule;

Curriculum - a document that defines the types of educational activities, the composition of academic subjects and courses, the consistency of their study, the number of hours and credits for the entire period of education in a specific bachelor's degree or master's specialty of higher education;

educational load — the volume of academic hours necessary for mastering educational programs;

academic subject - a system of knowledge and skills selected from the relevant scientific, industrial, economic, social fields, which must be mastered in a specific educational direction and specialization during the educational process;

academic year - a period of educational activity intended to complete one educational course at a higher educational institution. An academic year is defined by two calendar years, for example, the academic year 2021/2022;

academic semester is a part of a higher education institution that is intended to master a certain set of interrelated subjects and is completed by a final examination, making up half of the academic year. In some cases, the academic semester may be one third of the academic year;

Curriculum - a document that specifies the main topics, content, optimal methods of mastering, and information sources of the educational subject defining the content of education;

qualification practice - a part of the educational process that is conducted to strengthen theoretical knowledge, create practical skills, and collect materials on the subject of a certain (final) part of curricula and educational programs;

final state attestation - the process of assessing the mastery level and quality of higher education curriculum and training programs by a graduate based on certain requirements and procedures (state attestation in subjects, graduation qualification work or master's thesis defense) in accordance with the qualification requirements set for the bachelor's or master's academic degree;

control of the quality of teaching — checking the level of knowledge of the learner and determining the level of mastering the educational program;

control of the quality of education — verification of the compliance of the content and results of education with the requirements of the state educational standards;

attestation of a higher education institution is the main form of state control for evaluating the activity of a higher education institution in accordance with state educational standards and determining the content, level and quality of personnel training;

accreditation of a higher education institution - the level of activity of a higher education institution meets the criteria and requirements of the state educational standards and the state recognition of the right of graduates to issue documents on higher education;

gaining experience (gaining experience in production, in a scientific research institution, abroad) — mastering the target professional education curriculum and training programs for the master's specialty, developing the integration of education with science and production for the purpose of forming scientific and research competencies in master's students achievements in scientific and technical development and conducting scientific research on the basis of modern techniques and technologies in economy, science, defense, technology, culture and health and other sectors.

4. General requirements for the content of curricula and training programs of higher education majors and specialties

4.1. Undergraduate

Curricula and educational programs of higher education baccalaureate courses are developed on the basis of state education standards of higher education, qualification requirements of baccalaureate courses, ensuring consistency and continuity with general secondary and secondary special, professional education. Curriculum includes a block of compulsory subjects (compulsory subjects) and a block of optional subjects (elective subjects).

The content of the blocks in the curriculum can be changed according to the educational directions and specializations and specific features of the relevant fields.

In mastering the curricula and educational programs of undergraduate courses, it should be assumed that, along with classroom training, students should perform independent training in academic subjects and receive independent knowledge.

The educational process of undergraduate education courses is completed with the final state certification in accordance with the curricula.

Study plans and training programs are developed based on the credit-module system. In some (necessary) cases, curricula and training programs can be developed based on the rating (evaluation) system.

4.1.1. General requirements for the content of blocks of academic subjects:

The block of compulsory subjects requires in-depth mastering of subjects and enriches the intellectual potential of students, forms the necessary fundamental knowledge, professional skills, training and competences related to the field of study and the field, allows the graduate to engage in professional activities in the chosen field and specialty, and to continue further education in a specific master's specialty. should create a basis for it.

block of elective subjects should ensure the acquisition of additional in-depth theoretical and practical knowledge and skills by undergraduate students, expansion of professional competences,

taking into account innovative methods and regional factors of the field, should provide an opportunity to acquire professional knowledge and skills in accordance with educational trajectories.

4.1.2. General requirements for internships of undergraduate education.

Educational (introduction), production (clinical, creative and other) and pre-graduation qualification practices must be provided for in educational plans and educational programs of specific subjects in order for learners to acquire professional skills perfectly.

Internships are a mandatory part of the undergraduate education process and are aimed at forming students' professional training, practical skills and competencies.

The following qualification practices are carried out during the training of bachelors:

educational (acquaintance) practice - introduction to economic sectors, relevant organizations, institutions and enterprises, aimed at strengthening theoretical knowledge in natural-scientific and general professional sciences;

production practice - focusing on strengthening theoretical knowledge from general and specialized subjects and combining them with practical (production) processes, forming relevant practical skills, competencies and qualifications;

pre-graduation practice - focuses on gathering and systematizing information for further strengthening of professional skills in production (enterprises, organizations and institutions of the relevant field), adaptation to professional activity, preparation of graduation qualification work;

Pedagogical practice is used for professional education and focuses on improving pedagogical skills.

Other types of qualification practices may be used according to the specific characteristics of the educational areas.

Each type of practice is carried out in accordance with the curriculum and the relevant advanced enterprises, organizations and institutions of the economic sectors and the real sector, foreign and joint enterprises, scientific organizations, educational, medical, cultural and other institutions, in field conditions, in special experimental (polygon) facilities and held in others.

Organization, conduct of internships and determination of student evaluation criteria are carried out by higher education institutions.

4.2. Master's degree

The content of master's degree majors' curricula and training programs is formed with the aim of imparting deep fundamental and practical knowledge of the major as the primary and initial stage of training highly qualified scientific and scientific-pedagogical personnel.

Curricula and curricula of higher education magisterial specialties are developed on the basis of state educational standards of higher education, qualification requirements of magisterial specialties, ensuring coherence and continuity with the curricula and curricula of undergraduate educational fields. The curriculum includes a block of compulsory subjects (compulsory subjects), a block of optional subjects (elective subjects) and a block of scientific activities.

The content of the blocks in the curriculum can be changed according to the educational directions and specializations and specific features of the relevant fields.

In mastering the curricula and educational programs of master's degrees, it should be assumed that the students will perform independent training in academic subjects along with classroom training and receive independent knowledge.

The educational process of master's specialties is completed with the final state certification (defense of the master's thesis) in accordance with the curriculum.

4.2.1. Minimum requirements for the content of the blocks of academic subjects of the curriculum:

compulsory subjects block scientific research methodology, scientific research and analysis, empirical and theoretical research methods, teaching methodology of special subjects, pedagogical technologies, modern methods of education, up-to-date and deep scientific, methodological, scientific-technical, technological knowledge of the specialty, training, skills and should form competencies in students and create a basis for further education in a specific doctoral specialty.

block of elective subjects should ensure that students of the specialty acquire additional in-depth theoretical and practical knowledge and skills, expand their scientific, pedagogical and professional competences, taking into account innovative methods and regional factors of the field, make it possible to acquire master's level professional knowledge and skills in accordance with educational trajectories.

the block of scientific activity should provide for the mastering of the theory and practice of scientific research, and the performance of specific scientific research and scientific-pedagogical work by students in specialized scientific and educational institutions.

In this:

research practice students should develop practical skills of independent research activities, conduct research, analyze and reflect their results, use modern information bases, form knowledge, studies and skills for preparing scientific articles and master's thesis;

scientific-pedagogical practice should form the skills and abilities of pedagogical activities using modern pedagogical and information technologies, interactive methods of educational work, competence and skills to organize the scientific-methodical provision of the educational process.

When the scientific research practice requires it, the process of gaining experience is organized for the purpose of carrying out scientific research and experiments. In this case, it is envisaged that the learner destined for the process of gaining experience will complete the schedule of the educational process on the basis of an individual work plan.

gaining experience should ensure that students conduct scientific research, deepen their theoretical and practical knowledge, get acquainted with modern techniques and technologies in a specific field and branch, form practical professional and scientific research competencies, and effectively adapt to the profession.

4.2.2. Curricula for higher education courses and specialties are developed for the full normative period of the educational period (from the first course to the final course), and during this period it is not allowed to make changes to them, to cancel them, to develop and implement another curriculum instead.

rules of qualification requirements for training of graduates

5.1. The requirements for the training of graduates of higher education institutions are described in the qualification requirements of bachelor's education courses and master's specialties.

According to the "International Standard Classification of Education" (TSSK 2011), in the higher education system of the Republic of Uzbekistan, the bachelor's degree belongs to the 6th qualification level, and the master's degree belongs to the 7th qualification level.

Qualification requirements for the preparation of a bachelor should ensure that persons with a higher education in the field of education can carry out independent and effective work in the positions they are supposed to occupy, as well as allow them to continue higher education in the master's degree in the relevant specialty.

The qualification requirements for the master's degree are to ensure that persons with a master's academic degree are able to effectively engage in independent scientific research, scientific-pedagogical and professional management activities in the positions that should be occupied by persons with a master's degree in the specialty, to study in post-higher education in the relevant specialty (basic doctoral studies, independent researcher) should allow.

5.2. Bachelor's and master's training is carried out in the form of full-time, evening (shift), part-time (special part-time) and, in necessary cases, distance education based on the state educational standards of higher education, qualification requirements, curriculum and curriculum. The educational process is carried out on the basis of the credit-module system. In some (necessary) cases, the educational process can be implemented on the basis of a rating (evaluation) system.

"Bachelor's" academic degree to undergraduate students who have fully mastered the theoretical and practical training of educational programs and successfully passed the final state certification, "Master's" academic degree to those who successfully defended their master's thesis and successfully passed the final state certification, as well as official documents of the state model of higher education is given.

Undergraduate studies and master's degrees are also carried out on the basis of joint educational programs ("Double degree"). In this case, the educational process is carried out in accordance with the curriculum and educational programs that are drawn up based on the requirements established in the agreement (contract) between local and foreign higher education institutions based on the state educational standards and approved in the prescribed manner.

5.3. Opportunities for continuing education for graduates of undergraduate studies and master's specializations:

Graduates of undergraduate courses have the right to continue their studies in a master's specialty. The list of master's specializations for continuing studies for certain bachelor's programs is determined by the competent state body for higher education management;

Graduates of master's degrees can carry out scientific research activities at basic doctoral studies, doctoral studies, or independent research institutes in the prescribed manner.

6. Volume of the training load

6.1. Undergraduate

The size of the educational load, which includes all types of classroom and non-auditory studies, is set at 60 credits per academic year and 30 credits per semester. 1 credit is equivalent to a study load of 30 academic hours.

For higher education institutions implementing the educational process based on the rating (evaluation) system, the maximum volume of the educational load, which includes all types of classroom and non-auditory work, is set at 54 academic hours per week.

The volume of classroom training per week for the form of study without production (daytime):

22-32 academic hours when the educational process is carried out based on the credit-module system;

22-36 academic hours are determined during the educational process based on the rating (evaluation) system.

For the non-production (evening) form of study, it is usually five days a week, and the maximum volume of classroom training is set at 20 hours a week.

The volume of classroom training for the non-production (part-time, special part-time) form of study is determined to be at least 30% of the non-production (full-time) form of study.

The standard period of study for the part-time (full-time) form of study is divided as follows:

Study period *	Number of weeks	Amount of credits	Amount of academic hours
3 years	152	180	5 400
4 years	204	240	7 200
5 years	256	300	9,000
6 years	308	360	10,800

* Daytime study form is taken as a basis.

The number of credits for the form of study without separation from production (evening, part-time, special part-time) is taken in accordance with the credits of the full-time study form.

The total volume of the study period is divided as follows:

Study periods	For all fields of education except health education, in % *	For the field of health education, in %
Theoretical and practical education	40 - 65	50 - 70
Including the ratio of classroom (contact) and independent education	From 40/60 percent ratio to 50/50 percent ratio	
Attestation	6 - 15	8 - 15
Vacation **	8 - 21	10 - 18

Skill practice	6 — 25	6 - 20
Graduate Thesis ***	2 - 7	2 - 5

** Based on the specific nature of some areas, it is allowed to change these percentages for them in agreement with the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan in accordance with the needs of the educational process.*

*** Winter vacation should not exceed two weeks.*

**** Graduation qualification work includes State certifications for its protection.*

At least 85% of the volume of theoretical and practical education for all fields of education should consist of blocks of compulsory and elective subjects consisting of general and specialized (special) subjects.

The volume of blocks of compulsory and optional subjects in the curricula is determined by the higher education institution that develops the curriculum based on the specific characteristics of the educational field.

The procedure for the qualification practice of students of undergraduate education courses and the procedure for completing the graduation qualification work is determined by the competent state management body for higher education management.

In order to systematize and optimize the catalog of subjects based on the international principles of the credit system, it is recommended to determine the distribution of credits by courses and semesters in the curriculum as follows:

Hours allocated to academic subject *	Credits are allocated depending on the passing of the subject in one or two semesters	
	1st semester	2nd semester
120	4	-
180	6	-
240	4	4
300	4	6
360	6	6

** This distribution also applies to Masters.*

6.2. Master's degree.

The size of the educational load, which includes all types of classroom and non-auditory studies, is set at 60 credits per academic year and 30 credits per semester. 1 credit is equivalent to a study load of 30 academic hours.

For higher education institutions implementing the educational process on the basis of the rating (evaluation) system, the maximum volume of the educational load, which includes all types of classroom and non-auditory work, is defined as 54 academic hours per week.

The maximum volume of classroom training and scientific activity for the form of study separated from production (daytime) should be set at 36 academic hours per week.

The standard period of study is divided as follows:

Standard duration of studies *	Number of weeks	Amount of credits	Amount of academic hours
1 year	50	60	1800
2 years	100	120	3600
3 years	152	180	5400

** Daytime study form is taken as a basis.*

The total size of the study period is divided as follows:

Components of the study period	For all fields of education except health education, in % *	For the field of health education, in %	
		Specialties related to treatment activities	Specialties not related to treatment activities

Theoretical and practical education	30 - 55	45-55	30 - 55
Including the ratio of classroom (contact) and independent education	From 30/70 percent ratio to 50/50 percent ratio		
Attestation	4 - 18	4 - 10	4 - 10
Holidays **	6 - 21	10 - 20	10 - 20
Scientific activity	30 - 55	30-40	30 - 55

** Based on the specific nature of some areas, it is allowed to change these percentages for them in agreement with the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan in accordance with the needs of the educational process.*

*** Winter vacation should not exceed two weeks.*

Scientific activity is carried out on the basis of the individual calendar work plan of graduate students and is divided into the following:

preparation of research work and master's thesis - 60 - 75%;

scientific-pedagogical work and qualification practice — 25 — 40%.

For all educational fields, at least 95% of the volume of theoretical and practical education should consist of blocks of compulsory and elective subjects consisting of general methodological and specialized subjects.

The procedure for the preparation of research work and master's thesis and the procedure for qualification practice (gaining experience) of students of master's specialties is determined by the competent state management body for the management of higher education.

7. Evaluation of the quality of personnel training and the activities of higher education institutions

7.1. General requirements for the composition of professors and teachers of undergraduate educational areas and master's specialties.

Qualified teachers (specialists with master's degree or diploma), candidates of science, doctor of philosophy (PhD), associate professors, doctor of science (DSc), professors, scientific , persons with pedagogical and creative titles, as well as highly qualified specialists and practitioners with experience should be involved.

Candidates of science, PhD, associate professors, doctor of science (DSc) and professors, highly qualified specialists and practitioners with scientific, pedagogical and creative titles (degrees) should be involved in the implementation of the master's curriculum and curriculum.

7.2. Quality control of personnel training.

Quality control of personnel training in undergraduate education and master's specialties consists of the following:

internal control is carried out by the higher education institution. Internal control is carried out in accordance with the rating (evaluation) system and the credit-module system established in accordance with the criteria established by the competent state management body for higher education management;

the final control of graduates is carried out in the form of final state certification and (or) defense of the graduation qualification work in bachelor's degree subjects, as well as defense of the master's thesis in the master's degree in accordance with the curricula of higher education courses and specialties;

state-public control is carried out in accordance with the procedure established by the competent state management body for the management of higher education, public organizations, and personnel contractors;

external control is carried out by the competent state management body for the management of higher education and the state inspection of the quality of education under the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan.

7.3. Evaluation of activities of higher education institutions Evaluation of activities of higher education institutions of the Republic of Uzbekistan is carried out on the basis of the Law of the Republic of Uzbekistan "On Education" and other legal documents.

8. The procedure for developing and implementing qualification requirements for higher education areas and specialties

8.1. The main purpose and task of the qualification requirements is to determine the requirements for the knowledge, training, skills and competencies of the bachelor and master graduates of higher education, based on the requirements and needs of the national qualification framework, professional standards, personnel employers, employing enterprises, organizations and institutions .

8.2. The qualification requirements for each of the bachelor's and master's specializations are the state standard, " State Educational Standard of Higher Education." The classification of higher education courses and specialties is developed in accordance with the requirements and needs of the national qualification framework, professional standards, employers, employers, organizations and institutions.

Qualification requirements will consist of the following sections:

the name of the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan is indicated on the title page, and the name of the field of study or specialty is indicated in the middle part;

on the surface of the zarvara, who developed and introduced the qualification requirements, approved and introduced them, and the status of the document is indicated.

The table of contents shows the main chapters of the qualification requirements.

In the general description of the educational direction or specialty, the field of application of the qualification requirement, main users, description of professional activities, fields, objects, types and professional tasks of bachelor's or master's professional activities are presented;

The chapter on requirements for the professional competences of a bachelor's degree or a master's degree in a specialty specifies the general competencies and professional competencies that a bachelor's or master's graduate must have.

Bibliographic information is presented in the established order.

The signature of the rector of the base higher education institution, which developed the qualification requirement, and the signatures of the heads of higher education institutions and organizations, which passed the agreement process, are placed on the agreement sheet.

Qualification requirements:

"Times New Roman" font size is printed on both sides of standard A-4 format sheets in the form of a book;

qualification requirements are prepared by the basic higher education institutions in the areas of education together with the personnel customers and the employing enterprises, organizations and institutions and are discussed by the council coordinating the activities of educational and methodical associations in the areas of higher, secondary special and professional education, as well as after receiving a positive conclusion of this council, Uzbekistan approved by the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic;

approved qualification requirements are drawn up in two copies according to the established procedure, the first copy of which is kept as a standard in the center of higher education development research and application of advanced technologies under the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan, the second copy is kept in the relevant base higher education institution and copies are copied to other higher education institutions based on applications distributed to educational institutions.

9. Procedure for development and implementation of curriculum and educational programs

9.1. Procedure for development and implementation of training plans.

9.1.1. The main purpose and task of the curriculum:

The main goal of the curriculum is to prepare mature and competitive personnel in accordance with the state educational standards and qualification requirements for bachelor's and master's qualifications. defining and organizing the logical sequence;

the main task of the curriculum is to bring the educational subjects to an optimal state in a logical sequence that ensures effective mastering by students in semesters and academic years during the educational process of a specific bachelor's education field and master's specialty, the period, types, volume of hours, credits and final control of educational activities setting deadlines.

9.1.2. Development, approval and introduction of educational plans into the educational process is carried out in the following order:

Curricula according to the state standard for each of the bachelor's and master's majors, "[State Educational Standard of Higher Education.](#)" [The classification of higher education fields and specialties](#) " is developed in accordance with the qualification requirements of undergraduate educational fields and master's specialties;

Curriculums, with the determination of compulsory and optional subjects related to educational areas and specialties, based on their content and essence, classroom (lecture, practical, seminar, laboratory and other classes) and independent classes, educational and production (clinical, creative and other) practices , in the form of a course project, course work, creative and other educational tasks are formed in a logical sequence, in accordance with the credits allocated to subjects;

curriculum includes semesters with a duration of at least 15 academic weeks, 2-4 week certification sessions after each semester, qualification practices of appropriate duration, vacations and other academic processes;

curricula:

for the rating (evaluation) system, in the form of a table, A-4 format standard sheets are printed on both sides of the "book view" in the acceptable size of the "Times New Roman" font;

in the form of a table for the credit-module system, A-4 format standard sheets are printed on one side in the form of an album in the appropriate size of the font "Times New Roman" and sewn together;

in necessary cases, it is allowed to develop curricula in a different form in accordance with the procedure agreed with the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan;

curricula are prepared and approved by higher education institutions;

approved curriculums are drawn up in two copies according to the established procedure, the first copy of which is kept in the Center for Higher Education Development Research and Implementation of Advanced Technologies under the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan, and the second copy is kept in the relevant higher education institution;

in necessary cases, optional, special courses and other types of training may be included in addition to curricula by higher education institutions;

developed and approved in the prescribed manner are the basic curricula of the form of (full-time) education, separated from production. Based on these, working curricula are developed and approved by relevant higher education institutions for forms of education (evening (shift), part-time (special part-time), distance) without separation from production.

Higher education institutions may voluntarily develop and approve working curricula in the following cases:

when it is envisaged that certain educational areas will be divided into relevant types (for example, sports);

that there is a need to determine elective subjects according to relevance in curricula.

Working curriculums are drawn up in two copies in accordance with the established procedure, the first copy of which is kept at the Center for Higher Education Development Research and Implementation of Advanced Technologies under the Ministry of Higher and Secondary Special

Education of the Republic of Uzbekistan, and the second copy is kept at the relevant higher education institution.

9.2. Procedure for development and implementation of educational programs.

9.2.1. The main purpose and task of educational programs:

The main goal of the curriculum is to determine the set of knowledge, skills and competencies that must be formed for the quality training of competitive specialists by a specific subject included in the curriculum in accordance with the requirements set for the knowledge, learning, skills and competencies of a bachelor's and master's degree in accordance with state educational standards and qualification requirements, the content of the subject and is the arrangement of its components;

The main tasks of the training program are:

formation of topics of training sessions taking into account the latest achievements of science, technology, technology related to the subject of education, distribution of educational materials by topics and types of training sessions in accordance with the form of education and the time allocated to the subject, optimization and optimization, their logical ensure sequence and integration with other subjects;

ensuring continuity and continuity between the types of education of the continuous education system, as well as ensuring that the content and topics of the subject are not repeated with the content and topics of the subjects of other types of education and related areas;

determining the necessary educational and methodological conditions, educational literature, didactic materials, and the forms of monitoring the knowledge of students with the help of assessment tools and methods for mastering the subject, forming subject-related competencies, professional knowledge and skills in students.

9.2.2. In the curriculum, educational materials are determined in a logical sequence in the form of lectures, seminars, colloquiums, practical and laboratory exercises, educational and production (clinical, creative and other) practices, as well as course projects, course work, independent work in accordance with the purpose and task of the academic subject. , drawing-accounting, creative, laboratory and other works are included in the curriculum in accordance with the allocated time standards.

9.2.3. The training program should consist of the following components:

on the cover, the name of the authorized state body for higher education management, the name of the higher education institution, " [State Educational Standard of Higher Education](#)." The codes and names of relevant knowledge, fields of study and fields of study (specializations), the full name of the subject, approved dates and marks according to the current curriculum are indicated in accordance with the "Classifier of Higher Education Fields and Specialties " ;

on the first page of the curriculum, its main parameters (subject code, from which academic year it was introduced, semester, credits allocated to the subject (hours), type of subject (compulsory, elective), language of instruction, class hours per week, name of the subject, audience and volume of independent classes, the total load is determined in the form of a table;

"The content of the subject" describes the purpose of the subject and its main tasks in relation to the tasks of training a specialist in the relevant field;

The topics of the "Main theoretical part (lectures)" subject are presented in a logical sequence, the essence of each topic is expressed through basic concepts and short expressions, covering the knowledge and skills that must be conveyed to students based on the state educational standard and qualification requirements. The main theoretical part can be given in the form of modules;

"Instructions and recommendations on practical training" in accordance with the essence and theoretical topics of the academic subject, the topics of practical, seminar and laboratory training, the forms of conducting these trainings, the technologies, methods, tools recommended to be used in them, the topics, issues, the content of laboratory work, purpose and other information arising from the nature of the subject will be covered. Also, the nature, content, purpose, topics, forms of their implementation, and other information arising from the essence of the subject will be covered. At the

same time, in this part, brief methodological instructions are given regarding the purpose, task, form, content of educational and production practices, the form of final works that must be prepared by students during practice;

The form and content of independent education, topics and tasks intended for independent work, abstracts, essays, independent (creative) work, problem reports, etc., which must be prepared by students during independent studies, are presented in the "Independent education and independent training" section;

In the section "Results of teaching the subject and the professional competences to be formed" the knowledge, skills and competences that should be acquired by the learner in a particular subject according to the educational direction (specialty) are described;

In the credit-module system "Students receive loans" the requirements for monitoring (evaluating) the knowledge of students in the subject and receiving loans are established in the established order;

For higher education institutions implementing the educational process based on the rating (evaluation) system, the procedure for monitoring (evaluating) students' knowledge of the subject is determined in the "Student Rating Procedure" rating system;

"Basic and additional educational literature and information sources" includes basic textbooks, study guides and additional literature, resources of the Internet world information network, dissertation, monograph and other recommended sources of educational, scientific and methodological information;

on the last page of the curriculum, the name of the higher education institution that developed it, the name, surname, position, academic degree and titles of the compilers, the name, surname, workplace, position, academic degree and titles of the reviewers, the number of the statement of the council of the higher education institution where the curriculum was reviewed is given .

9.2.4. The development, approval and introduction of training programs into the educational process is carried out in the following order:

educational programs this state standard for each academic subject specified in the curricula, " [State educational standard of higher education.](#)" ["Classifier of Higher Education Fields and Specialties "](#) is developed and approved by state higher education institutions in accordance with the qualification requirements and curricula of undergraduate educational fields and master's majors;

Development and approval of educational programs of "Philosophy" (including "Religious Studies" and "Fighting Corruption" topics (modules)) and "Uzbekistan's latest history" subjects recommended to be included in the curricula by the relevant base higher education institution in humanities. and other higher education institutions should use it;

educational programs are formed based on the purpose, task, content and essence of educational directions and specialties, subject topics and content in a logical sequence in the established order, following the time standards allocated to the academic subject. Educational programs can be developed in the form of a Syllabus, meeting the requirements defined in this state standard;

the text of the curriculum is on standard sheets of A-4 format, size 14 of the "Times New Roman" font, 1.15 spacing, 20 mm left and right, 25 mm from the bottom, 20 mm from the top, page numbering is placed in the center of the lower part of the page is suppressed in the case;

after the approval of training programs, they are issued in the form of brochures in A-5 format;

educational programs prepared by higher education institutions are selectively monitored and analyzed by the Center for Higher Education Development Research and Implementation of Advanced Technologies under the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan from the point of view of compliance and quality with state educational standards, qualification requirements and curricula of the Republic of Uzbekistan. The results of monitoring and analysis will be brought to the discussion of the board coordinating the activities of educational and methodical associations in the areas of higher, secondary special and professional

education under the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan, and they will be evaluated;

approved educational programs are drawn up in two copies according to the established procedure, the first copy of which is kept in the Center for Higher Education Development Research and Implementation of Advanced Technologies under the Ministry of Higher and Secondary Special Education of the Republic of Uzbekistan, and the second copy is kept in the relevant higher education institution;

developed and approved educational programs (syllabi) are the basic educational programs of the (full-time) form of education, separated from production. Based on these, working curricula are developed and approved by relevant higher education institutions for forms of education (evening (shift), part-time (special part-time), distance) without separation from production.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРИНИНГ
БУЙРУҒИ

**«ОЛИЙ ТАЪЛИМНИНГ ДАВЛАТ ТАЪЛИМ СТАНДАРТИ. АСОСИЙ ҚОИДАЛАР»
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ СТАНДАРТИНИ ТАСДИҚЛАШ
ТЎҒРИСИДА**

[Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2021 йил 27 октябрда ҳисобга
олинди, ҳисоб рақами 43]

(O'z DSt 3556:2021)

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 3 августдаги ПҚ-4796-сон «Ўзбекистон Республикасининг миллий статистика тизимини янада такомиллаштириш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ буюраман:

1. «Олий таълимнинг давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар» Ўзбекистон Республикасининг давлат стандарти **иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

2. Мазкур буйруқ расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Вазир А. ТОШКУЛОВ

Тошкент ш.,
2021 йил 19 октябръ,
35-2021-сон

Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2021 йил 19 октябрдаги 35-2021-
сон буйруғига
ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ СТАНДАРТИ

Олий таълимнинг давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар

O'z DSt 3556:2021

Кириш

Мазкур давлат стандарти Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа қонунчилик ҳужжатлари, шунингдек ЮНЕСКО (UNESCO) томонидан жорий қилинган «Таълимнинг халқаро стандарт классификацияси» (ТХСК 2011) ва «ТХСК: Таълим ва касбий тайёрлаш соҳалари»га (ТХСК-С 2013) мувофиқ ишлаб чиқилган.

1. Умумий қоидалар

1. «Олий таълимнинг давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар» (бундан буён матнда Давлат таълим стандартлари деб юритилади):

кадрлар тайёрлаш сифатига, таълимнинг мазмунига қўйиладиган умумий талабларни;
таълим олувчилар тайёргарлигининг зарур ва етарли билим даражаси ҳамда олий таълим муассасалари битирувчиларига қўйиладиган умумий малакавий талабларни;

ўқув юкламасининг ҳажмини;

таълим муассасалари фаолияти ва кадрлар тайёрлаш сифатини баҳолаш тартиблари ҳамда механизмини белгилайди.

2. Давлат таълим стандартлари ўқув жараёнини, таълим муассасалари фаолиятини, кадрлар, дарслик ва ўқув қўлланмалари тайёрлаш сифатини баҳолашни тартибга солувчи тегишли ҳужжатларни (бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари учун малака талаблари, ўқув режалари, ўқув дастурлари ва бошқалар) ишлаб чиқиш учун асос ҳисобланади.

3. Давлат таълим стандартлари олий маълумотли кадрлар тайёрлашда идоравий бўйсунув ва мулкчилик шаклларида қатъий назар, Ўзбекистон Республикасининг давлат таълим стандартлари асосида кадрлар тайёрловчи барча олий таълим муассасалари учун мажбурийдир.

Нодавлат таълим ташкилотлари мустақил ишлаб чиқилган ва лицензияда кўрсатилган ўқув дастурлари асосида таълим фаолиятини амалга оширишлари мумкин.

2. Техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатларга ҳаволалар

О'з DSt 1.0:1998 Ўзбекистон Республикасининг стандартлаштириш давлат тизими. Асосий қоидалар;

О'з DSt 1.8:2009 Ўзбекистон Республикасининг стандартлаштириш давлат тизими. Тавсияномалар. Асосий қоидалар;

О'з DSt 1.9:1995 Ўзбекистон Республикасининг стандартлаштириш давлат тизими. Тармоқ стандартларини ишлаб чиқиш, келишиш, тасдиқлаш ва рўйхатдан ўтказиш тартиби.

3. Атамалар ва таърифлар

Мазкур давлат стандартида қуйидаги атамалар қўлланилади:

олий таълим — узлуксиз таълимнинг олий таълим муассасаларида амалга ошириладиган, юқори малакали мутахассислар тайёрловчи икки босқичдан иборат (бакалаврият ва магистратура) мустақил тури;

бакалаврият — олий таълим йўналишларидан бири бўйича чуқурлаштирилган билим, малака ва кўникмалар берадиган, давомийлиги камида уч йил бўлган таянч олий таълимдир;

магистратура — тегишли бакалаврият негизидаги аниқ мутахассислик бўйича давомийлиги камида бир йил бўлган олий таълимдир;

олий маълумот даражаси — шахс томонидан олий таълимнинг муайян ўқув режалари ва ўқув дастурларини мазкур маълумот ҳақида тегишли давлат ҳужжати берилган ҳолда ўзлаштириши натижаси;

олий маълумот ҳақида давлат ҳужжати (диплом) — аккредитациядан ўтган олий таълим муассасалари битирувчиларига бериладиган ва уларнинг олий таълимнинг ўқув режалари ва ўқув дастурларини бажарганликларини тасдиқловчи давлат намунасидаги ҳужжат. Ҳужжат узлуксиз таълимнинг кейинги босқичларида ўқишни давом эттириш ёки олинган академик даражага мувофиқ ишлаш ҳуқуқини беради;

олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори — олий маълумотли кадрлар тайёрлаш учун бакалаврият таълими йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг тизимлаштирилган рўйхати;

малака талаблари — олий таълим тегишли босқичи битирувчисининг билим, кўникма ва компетенцияларига қўйиладиган талаблар;

ўқитишнинг меъёрий муддати — таълим олувчилар томонидан ўқув режалари ва ўқув дастурларини ўзлаштирилиши учун белгиланган муддат;

ўқув фанлари блоки — ўқув режаларида белгиланган фанлар мажмуалари, қоида тариқасида «мажбурий фанлар» блоки ва «танлов фанлари» блокига ажратилади;

ўқув режа — олий таълимнинг муайян бакалаврият таълим йўналиши ёки магистратура мутахассислиги бўйича ўқув фаолияти турлари, ўқув фанлари ва курсларининг таркиби, уларни ўрганишнинг изчиллиги, соатлар ва кредитлардаги ҳажмини таълим даврининг тўлиқ муддати учун белгилайдиган ҳужжат;

ўқув юклама — ўқув дастурларни ўзлаштириш учун зарур бўлган академик соатлар ҳажми;

ўқув фани — таълим жараёнида муайян таълим йўналиши ва мутахассисликлар бўйича ўзлаштирилиши зарур бўлган тегишли илмий, ишлаб чиқариш, иқтисодий, ижтимоий соҳалардан саралаб олинган билим ва кўникмалар тизими;

ўқув йили — олий таълим муассасасида бир таълим курсини якунлашга мўлжалланган ўқув фаолияти даври. Ўқув йили икки календарь йил билан белгиланади, масалан, 2021/2022 ўқув йили;

ўқув семестри — олий таълим муассасасида ўқув йилининг ярмини ташкил этувчи ўзаро боғланган фанларнинг маълум мажмуини ўзлаштиришга мўлжалланган ва улар бўйича якуний назорат билан тугалланадиган қисми. Айрим ҳолларда ўқув семестри ўқув йилининг учдан бир қисмини ташкил этиши мумкин;

ўқув дастури — таълим мазмунини белгиловчи ўқув фанининг асосий мавзулари, мазмуни, ўзлаштирилишининг энг мақбул усуллари, ахборот манбалари кўрсатилган ҳужжат;

малака амалиёти — ўқув жараёнининг назарий билимларини мустаҳкамлаш, амалий кўникма ҳосил қилиш, ўқув режалари ва ўқув дастурларнинг маълум (якуний) қисмидаги мавзу бўйича материаллар тўплаш учун ўтказиладиган бир қисми;

якуний давлат аттестацияси — бакалавр ёки магистр академик даражасига қўйиладиган малака талабларига мувофиқ ҳолда, маълум талаб ва тартиб асосида (фанлар бўйича давлат аттестацияси, битирув малакавий иши ёки магистрлик диссертацияси ҳимояси) битирувчи томонидан олий таълим ўқув режа ва ўқув дастурларининг ўзлаштириш даражаси ҳамда сифатини баҳолаш жараёни;

ўқитиш сифатини назорат қилиш — таълим олувчининг билим савиясини текшириш ва унинг ўқув дастурини ўзлаштириш даражасини аниқлаш;

таълим сифатини назорат қилиш — ўқитиш мазмуни ва натижаларининг давлат таълим стандартлари талабларига мувофиқлигини текшириш;

олий таълим муассасаси аттестацияси — давлат таълим стандартларига мувофиқ олий таълим муассасаси фаолиятини баҳолаш ва кадрлар тайёрлаш мазмуни, даражаси ва сифатини аниқлаш бўйича давлат назоратининг асосий шакли;

олий таълим муассасаси аккредитацияси — олий таълим муассасаси фаолияти даражасини давлат таълим стандартларининг мезон ва талабларига жавоб бериши ҳамда битирувчилар олий таълим тўғрисидаги ҳужжатларни бериш ҳуқуқининг давлат томонидан эътироф этилиши;

тажриба орттириш (ишлаб чиқаришда, илмий-тадқиқот муассасасида, хорижда тажриба орттириш) — магистратура мутахассислиги бўйича мақсадли касбий таълим ўқув режа ва ўқув дастурларини ўзлаштириш, магистратура талабаларида илмий-тадқиқот компетенцияларни шакллантириш мақсадида таълимни фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини ривожлантириш йўли орқали магистрларни энг янги илмий-техник ривожланишдаги ютуқлар ҳамда иқтисод, фан, муҳофаа, техника, маданият ва соғлиқни сақлаш ва бошқа тармоқлардаги замонавий техника ва технологиялар базасида илмий тадқиқот олиб бориши.

4. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари ўқув режалари ва ўқув дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

4.1. Бакалаврият

Олий таълим бакалаврият йўналишларининг ўқув режалари ва ўқув дастурлари умумий ўрта ва ўрта махсус, профессионал таълим билан узвийлик ва узлуксизлиги таъминланган ҳолда, олий таълимнинг давлат таълим стандартлари, бакалаврият таълим йўналишларининг малака талаблари асосида ишлаб чиқилади. Ўқув режалар таркибига ўзлаштирилиши мажбурий бўлган фанлар (мажбурий фанлар) блоки ва танлаб ўзлаштириладиган фанлар (танлов фанлари) блоки киради.

Таълим йўналишлари ва мутахассисликлари ҳамда тегишли соҳаларнинг ўзига хос хусусиятларига мувофиқ ўқув режаларидаги блоклар таркиби ўзгартирилиши мумкин.

Бакалаврият таълим йўналишлари ўқув режалари ва ўқув дастурларини ўзлаштиришда таълим олувчилар аудитория машғулотлари билан бир қаторда ўқув фанлари бўйича мустақил машғулотларни бажариши ва мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Бакалавриат таълим йўналишларининг таълим жараёни ўқув режаларига мувофиқ якуний давлат аттестацияси билан тугалланади.

Ўқув режалар ва ўқув дастурлар кредит-модуль тизими асосида ишлаб чиқилади. Айрим (зарур) ҳолларда ўқув режалар ва ўқув дастурлар рейтинг (баҳолаш) тизими асосида ишлаб чиқиши мумкин.

4.1.1. Ўқув фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар:

мажбурий фанлар блоклари фанларни чуқур ўзлаштирилишини тақозо этади ва таълим олувчиларнинг интеллектуал салоҳиятини бойитиш, таълим йўналиши ва соҳага оид зарур фундаментал билимлар, касбий кўникма, ўқув ва компетенцияларни шакллантириши, битирувчига танланган йўналиш ва мутахассислик бўйича касбий фаолият билан шуғулланиш ҳамда муайян магистратура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга замин яратиши лозим.

танлов фанлари блоклари бакалавриат йўналиши бўйича таълим олувчилар қўшимча чуқур назарий ва амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштирилишини, инновацион усуллар ва соҳанинг ҳудудий омилларини ҳисобга олган ҳолда касбий компетенциялари кенгайтирилишини таъминлаши, таълим траекторияларига мувофиқ касбий билим ва малакаларни ўзлаштиришга имкон яратиши лозим.

4.1.2. Бакалавриат таълим йўналишлари малака амалиётларига қўйиладиган умумий талаблар.

Таълим олувчилар касбий кўникмаларни мукамал эгаллаши учун ўқув режалар ва муайян фанларнинг ўқув дастурларида ўқув (танишув), ишлаб чиқариш (клиник, ижодий ва бошқа) ва битирув олди малака амалиётлари назарда тутилиши шарт.

Амалиётлар бакалавриат таълим жараёнининг мажбурий қисми бўлиб, талабаларнинг касбий тайёргарлиги, амалий кўникмалари ва компетенцияларини шакллантиришга йўналтирилади.

Бакалаврлар тайёрлашда қуйидаги малака амалиётлари ўтказилади:

ўқув (танишув) амалиёти — иқтисодиёт тармоқлари, тегишли ташкилот, муассаса ва корхоналар билан таништириш, табиий-илмий ва умумкасбий фанлар бўйича назарий билимларини мустаҳкамлашга қаратилади;

ишлаб чиқариш амалиёти — умумкасбий ва ихтисослик фанларидан назарий билимларни мустаҳкамлаш ва амалий (ишлаб чиқариш) жараёнлари билан уйғунлаштириш, тегишли амалий кўникмалар, компетенциялар ва малакаларни шакллантиришга қаратилади;

битирув олди амалиёти — ишлаб чиқаришда (тегишли соҳа корхона, ташкилот ва муассасаларида) касбий кўникмаларни янада мустаҳкамлаш, касбий фаолиятга мослаштириш, битирув малакавий ишни тайёрлаш учун маълумот тўплаш ва тизимлаштиришга қаратилади;

педагогик амалиёт — касб таълими йўналишлари учун қўлланилади ва педагогик маҳоратини оширишга қаратилади.

Таълим йўналишларининг ўзига хос хусусиятларига мувофиқ малака амалиётларининг бошқа турлари ҳам қўлланилиши мумкин.

Ҳар бир амалиёт тури ўқув режа ва ўқув дастурига мувофиқ иқтисодиёт тармоқлари ва реал секторнинг тегишли илғор корхона, ташкилот ва муассасалари, хорижий ва кўшма корхоналар, илмий ташкилотлар, таълим, тиббиёт, маданият ва бошқа муассасаларида, дала шароитларида, махсус тажриба (полигон) объектларида ва бошқаларда ўтказилади.

Амалиётларни ташкил қилиш, ўтказиш ва талабаларни баҳолаш мезонларини белгилаш олий таълим муассасалари томонидан амалга оширилади.

4.2. Магистратура

Магистратура мутахассисликларининг ўқув режалари ва ўқув дастурлари мазмуни олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлашнинг бирламчи ва бошланғич босқичи сифатида мутахассислик бўйича чуқур фундаментал ва амалий билимлар беришни назарда тутган ҳолда шакллантирилади.

Олий таълим магистратура мутахассисликларининг ўқув режалари ва ўқув дастурлари бакалавриат таълим йўналишларининг ўқув режалари ва ўқув дастурлари билан

узвийлик ва узлуксизлигини таъминлаган ҳолда олий таълимнинг давлат таълим стандартлари, магистратура мутахассисликларининг малака талаблари асосида ишлаб чиқилади. Ўқув режалар таркибига ўзлаштирилиши мажбурий бўлган фанлар (мажбурий фанлар) блоки, танлаб ўзлаштириладиган фанлар (танлов фанлари) блоки ва илмий фаолият блоки киради.

Таълим йўналишлари ва мутахассисликлари ҳамда тегишли соҳаларнинг ўзига хос хусусиятларига мувофиқ ўқув режаларидаги блоклар таркиби ўзгартирилиши мумкин.

Магистратура мутахассисликларининг ўқув режалари ва ўқув дастурларини ўзлаштиришда таълим олувчилар аудитория машғулоти билан бир қаторда ўқув фанлари бўйича мустақил машғулотларни бажариши ва мустақил билим олиши назарда тутилиши лозим.

Магистратура мутахассисликларининг ўқув жараёни ўқув режаларига мувофиқ якуний давлат аттестацияси (магистрлик диссертациясининг ҳимояси) билан тугалланади.

4.2.1. Ўқув режанинг ўқув фанлари блоклари мазмунига қўйиладиган минимал талаблар:

мажбурий фанлар блоки илмий тадқиқот методологияси, илмий изланиш ва таҳлил, эмпирик ва назарий тадқиқот усуллари, махсус фанларни ўқитиш методикаси, педагогик технологиялар, таълимнинг замонавий усуллари, мутахассисликка доир долзарб ва чуқур илмий, методологик, илмий-техник, технологик билим, уқув, кўникма ва компетенцияларни таълим олувчиларда шакллантириши ҳамда муайян докторантура мутахассислиги бўйича келгусида таълимни давом эттиришга замин яратиши лозим.

танлов фанлари блоки мутахассислик бўйича таълим олувчилар қўшимча чуқур назарий ва амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштиришини, инновацион усуллар ва соҳанинг ҳудудий омилларини ҳисобга олган ҳолда илмий, педагогик ва касбий компетенцияларини кенгайтишини таъминлаши, таълим траекторияларига мувофиқ магистр даражасидаги касбий билим ва малакаларни ўзлаштиришга имкон яратиши лозим.

илмий фаолият блоки илмий-тадқиқотлар назарияси ва амалиёти ўзлаштирилишини, таълим олувчилар томонидан ихтисослашган илмий ва таълим муассасаларида муайян илмий-тадқиқот ва илмий-педагогик ишлар бажарилишини назарда тутиши лозим.

Бунда:

илмий-тадқиқот амалиёти таълим олувчилар мустақил тадқиқотчилик фаолиятининг амалий кўникмаларини ҳосил қилиши, илмий-тадқиқотлар ўтказиш, уларнинг натижаларини таҳлил қилиш ва ақс эттириш, замонавий ахборот базаларини қўллаш, илмий мақолалар ва магистрлик диссертациясини тайёрлашга доир билим, уқув ва кўникмаларни шакллантириши лозим;

илмий-педагогик амалиёти замонавий педагогик ва ахборот технологияларидан, ўқув-тарбия ишларининг интерактив усулларида фойдаланган ҳолда педагогик фаолият маҳорати ва кўникмаларини шакллантириши, ўқув жараёнини илмий-услубий жиҳатдан таъминлашни ташкил этишга доир компетенция ва кўникмаларни ҳосил қилиши лозим.

Илмий-тадқиқот амалиёти тақозо этганда яқка тартибда илмий изланиш ва тажриба-синовларни ўтказиш мақсадида тажриба орттириш жараёни ташкил этилади. Бунда тажриба орттириш жараёнига йўлланган таълим олувчи ўқув жараёни жадвалини яқка тартибдаги иш режаси асосида бажариши кўзда тутилади.

тажриба орттириш таълим олувчиларнинг илмий-тадқиқот олиб бориши, назарий ва амалий билимларини чуқурлаштириш, муайян соҳа ва тармоқдаги замонавий техника ва технологиялар билан танишиши, амалий касбий ва илмий-тадқиқот компетенцияларини шаклланиши, касбга самарали мослашувини таъминлаши лозим.

4.2.2. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича ўқув режалар таълим даврининг тўлиқ меъёрий муддати учун (биринчи курсдан якуний курсгача) ишлаб чиқилади ва бу даврда уларга ўзгартириш киритиш, уларни бекор қилиш, ўрнига бошқа ўқув режа ишлаб чиқиб татбиқ этишга йўл қўйилмайди.

5. Битирувчиларнинг тайёргарлигига нисбатан қўйиладиган малака талабларининг асосий қоидалари

5.1. Олий таълим муассасалари битирувчилари тайёргарлигига нисбатан қўйиладиган талаблар бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талабларида баён этилади.

«Таълимнинг халқаро стандарт классификацияси» (ТХСК 2011)га мувофиқ Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимида бакалаврият 6-малака даражасига, магистратура 7-малака даражасига мансубдир.

Бакалаврнинг тайёргарлигига нисбатан қўйиладиган малака талаблари таълим йўналиши бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил самарали меҳнат фаолиятини юритишини таъминлаши ҳамда тегишли мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттириш имконини бериши лозим.

Магистрнинг тайёргарлигига нисбатан қўйиладиган малака талаблари мутахассислик бўйича магистр академик даражали шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил илмий-тадқиқот, илмий-педагогик ва касбга доир бошқарув фаолияти билан самарали шуғулланишини таъминлаши, тегишли мутахассислик бўйича олий таълимдан кейинги таълимда (таянч докторантура, мустақил изланувчи) таҳсил олиш имконини бериши лозим.

5.2. Бакалавр ва магистрларни тайёрлаш олий таълимнинг давлат таълим стандартлари, малака талаблари, ўқув режа ва ўқув дастури асосида кундузги, кечки (сменали), сиртқи (махсус сиртқи) ва зарур ҳолларда масофавий таълим шаклларида амалга оширилади. Таълим жараёни кредит-модуль тизими асосида амалга оширилади. Айрим (зарур) ҳолларда таълим жараёни рейтинг (баҳолаш) тизими асосида амалга оширилиши мумкин.

Ўқув дастурларининг назарий ва амалий машғулотларини тўлиқ ўзлаштирган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган бакалаврият таълим олувчиларига «бакалавр» академик даражаси, магистрлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилган, якуний давлат аттестациясидан муваффақиятли ўтган магистратура таълим олувчиларига «магистр» академик даражаси ҳамда олий маълумот тўғрисидаги давлат намунасидаги расмий ҳужжатлар берилади.

Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича қўшма таълим дастурлар («Double degree») асосида ҳам амалга оширилади. Бунда таълим жараёни давлат таълим стандартларига таянган ҳолда маҳаллий ёки маҳаллий ва хорижий олий таълим муассасалари ўртасида тузилган келишув (шартнома)да белгиланган талаблар асосида тузиладиган ҳамда белгиланган тартибда тасдиқланган ўқув режа ва ўқув дастурларига мувофиқ амалга оширилади.

5.3. Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассислиги битирувчиларининг таълимни давом эттириш имкониятлари:

бакалаврият таълим йўналишларининг битирувчилари магистратура мутахассислиги бўйича ўқишни давом эттириш ҳуқуқига эга. Муайян бакалаврият йўналишлари учун ўқишни давом эттириш бўйича магистратура мутахассисликларининг рўйхатини олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органи белгилайди;

магистратура мутахассисликларининг битирувчилари таянч докторантура, докторантура ёки мустақил изланувчилик институтларида илмий-тадқиқот фаолиятини белгиланган тартибда амалга ошириши мумкин.

6. Ўқув юкламасининг ҳажми

6.1. Бакалаврият

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг ҳажми бир ўқув йили учун 60 кредит, бир семестр учун 30 кредит қилиб белгиланади. 1 кредит 30 академик соат ўқув юкламасига тенгдир.

Рейтинг (баҳолаш) тизими асосида таълим жараёнини амалга ошираётган олий таълим муассасалари учун барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 академик соат қилиб белгиланади.

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг ҳажми ҳафтасига:

кредит-модуль тизими асосида таълим жараёни амалга ошириляётганда 22 — 32 академик соат оралигида;

рейтинг (баҳолаш) тизими асосида таълим жараёни амалга ошириляётганда 22 — 36 академик соат оралигида белгиланади.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда (кечки) ўқиш шакли учун бир ҳафтада одатда беш кун, аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 20 соат қилиб белгиланади.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда (сиртки, махсус сиртки) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг ҳажми ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шаклининг камида 30% этиб белгиланади.

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун ўқишнинг меъёрий муддати қуйидагича тақсимланади:

Ўқиш муддати*	Ҳафталар сони	Кредитлар миқдори	Академик соатлар миқдори
3 йил	152	180	5 400
4 йил	204	240	7 200
5 йил	256	300	9 000
6 йил	308	360	10 800

* Кундузги ўқиш шакли таянч сифатида олинади.

Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда (кечки, сиртки, махсус сиртки) ўқиш шакли учун кредитлар миқдори кундузги ўқиш шакли кредитларига мос қилиб олинади.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

Ўқув давллари	Соғлиқни сақлаш таълим соҳасидан ташқари барча таълим соҳалари учун, % ҳисобида*	Соғлиқни сақлаш таълим соҳаси учун, % ҳисобида
Назарий ва амалий таълим	40 — 65	50 — 70
Шу жумладан, аудитория (контактли) ва мустақил таълимнинг нисбати	40/60 фоиз нисбатидан 50/50 фоиз нисбатигача	
Аттестация	6 — 15	8 — 15
Таътил**	8 — 21	10 — 18
Малака амалиёти	6 — 25	6 — 20
Битирув малакавий иши***	2 — 7	2 — 5

* Айрим йўналишларнинг ўзига хос хусусиятидан келиб чиқиб, таълим жараёни заруратиға мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан келишилган ҳолда улар учун мазкур фоизларға ўзгартириш киритишға йўл қўйилады.

** Қишки таътил икки ҳафтадан ошмаслиги мақсадға мувофиқ.

*** Битирув малакавий иши таркибига уни ҳимоя қилиш бўйича Давлат аттестациялари ҳам киради.

Барча таълим соҳалари учун назарий ва амалий таълим ҳажмининг камида 85 % умумкасбий ва ихтисослик (махсус) фанларидан ташкил топган мажбурий ва танлов фанлари блокларидан иборат бўлиши лозим.

Ўқув режаларидаги мажбурий ва танлов фанлари блокларининг ҳажмини таълим йўналишининг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқиб, ўқув режани ишлаб чиқарувчи олий таълим муассасаси белгилайди.

Бакалаврият таълим йўналишлари таълим олувчиларининг малака амалиётини ўташ тартиби ва битирув малакавий ишини бажариш тартиби олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат бошқарув органи томонидан белгиланади.

Кредит тизими халқаро тамойилларига асосланиб фанлар каталогини тизимлаштириш ва мақбуллаштириш мақсадида ўқув режаларда кредитлар курс ва семестрлар бўйича тақсимотини қуйидагича белгилаш тавсия этилади:

Ўқув фанига ажратилган соат*	Фаннинг бир ва икки семестр давомида ўтилишига қараб ажратиладиган кредитлар	
	1-семестр	2-семестр
120	4	-
180	6	-
240	4	4
300	4	6
360	6	6

* Ушбу тақсимот магистратурага ҳам тааллуқли.

6.2. Магистратура.

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг ҳажми бир ўқув йили учун 60 кредит, бир семестр учун 30 кредит қилиб белгиланади. 1 кредит 30 академик соат ўқув юкламасига тенгдир.

Рейтинг (баҳолаш) тизими асосида таълим жараёнини амалга ошираётган олий таълим муассасалари учун барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 академик соат қилиб белгиланади.

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулоти ва илмий фаолиятнинг энг юқори ҳажми ҳафтасига 36 академик соат қилиб белгиланиши лозим.

Ўқишнинг меъёрий муддати қуйидагича тақсимланади:

Ўқишнинг меъёрий муддати*	Ҳафталар сони	Кредитлар миқдори	Академик соатлар миқдори
1 йил	50	60	1800
2 йил	100	120	3600
3 йил	152	180	5400

* Кундузги ўқиш шакли таянч сифатида олинади.

Ўқиш даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланади:

Ўқиш даврининг таркибий қисмлари	Соғлиқни сақлаш таълим соҳасидан ташқари барча таълим соҳалари учун, % ҳисобида*	Соғлиқни сақлаш таълим соҳаси учун, % ҳисобида	
		Даволаш фаолияти билан туташган мутахассисликлар	Даволаш фаолияти билан туташ бўлмаган мутахассисликлар
Назарий ва амалий таълим	30 — 55	45 — 55	30 — 55
Шу жумладан, аудитория (контактли) ва мустақил таълимнинг нисбати	30/70 фоиз нисбатидан 50/50 фоиз нисбатигача		
Аттестация	4 — 18	4 — 10	4 — 10
Таътилар**	6 — 21	10 — 20	10 — 20
Илмий фаолият	30 — 55	30 — 40	30 — 55

** Айрим йўналишларнинг ўзига хос хусусиятидан келиб чиқиб, таълим жараёни заруратига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан келишилган ҳолда улар учун мазкур фойдаларга ўзгартириш киритишга йўл қўйилади.*

*** Қишки таътил икки ҳафтадан ошмаслиги мақсадга мувофиқ.*

Илмий фаолият магистратура таълим олувчиларининг якка тартибдаги тақвимий иш режаси асосида амалга оширилади ва қуйидагиларга бўлинади:

илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш — 60 — 75 %;

илмий-педагогик иш ва малака амалиёти — 25 — 40 %.

Барча таълим соҳалари учун назарий ва амалий таълим ҳажмининг камида 95 % умумметодологик ва мутахассислик фанларидан ташкил топган мажбурий ва танлов фанлари блокларидан иборат бўлиши лозим.

Магистратура мутахассисликлари талабаларининг илмий-тадқиқот иши ва магистрлик диссертациясини тайёрлаш тартиби ва малака амалиёти (тажриба орттириш)ни ўташ тартиби олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат бошқаруви органи томонидан белгиланади.

7. Кадрлар тайёрлаш сифати ва олий таълим муассасалари фаолиятини баҳолаш

7.1. Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари профессор-ўқитувчилари таркибига қўйиладиган умумий талаблар.

Бакалаврият ўқув режаси ва ўқув дастурини амалга оширишда ўқитиладиган фан бўйича таянч маълумотга, билимга, малака ва кўникмага эга бўлган малакали ўқитувчилар (магистр ёки дипломли мутахассислар), фан номзодлари, фалсафа доктори (PhD), доцентлар, фан доктори (DSc), профессорлар, илмий, педагогик ва ижодий унвонларга эга бўлган шахслар, шунингдек тажрибага эга бўлган юқори малакали мутахассис ва амалиётчилар жалб этилиши лозим.

Магистратура ўқув режаси ва ўқув дастурини амалга оширишда ўқитиладиган фан бўйича фан номзодлари, фалсафа доктори (PhD), доцентлар, фан доктори (DSc) ва профессорлар, илмий, педагогик ва ижодий унвонларга (даражаларга) эга бўлган юқори малакали мутахассис ва амалиётчилар жалб этилиши лозим.

7.2. Кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш.

Бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликлари бўйича кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш қуйидагилардан иборат:

ички назорат олий таълим муассасаси томонидан амалга оширилади. Ички назорат олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат бошқаруви органи томонидан тегишли равишда белгиланган рейтинг (баҳолаш) тизими ҳамда кредит-модуль тизими мезонларга мувофиқ ўрнатилган тартибда ўтказилади;

битирувчиларнинг якуний назорати олий таълим йўналишлари ва мутахассисликларининг ўқув режаларига мувофиқ бакалавриятда ўқув фанлари бўйича якуний давлат аттестацияси ва (ёки) битирув малакавий иши ҳимояси, шунингдек магистратурада магистрлик диссертациясининг ҳимояси шаклида амалга оширилади;

давлат-жамоатчилик назорати олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат бошқарув органи, жамоат ташкилотлари ва кадрлар буюртмачилари томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади;

ташқи назорат белгиланган тартибда олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат бошқаруви органи ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси томонидан амалга оширилади.

7.3. Олий таълим муассасаларининг фаолиятини баҳолаш Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасаларининг фаолиятини баҳолаш Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги **Қонуни** ва бошқа қонунчилик ҳужжатлари асосида амалга оширилади.

8. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича малака талабларини ишлаб чиқиш ва татбиқ этиш тартиби

8.1. Малака талабларининг асосий мақсади ва вазифаси миллий малака рамкаси, касб стандартлари, кадрлар буюртмачилари, иш берувчи корхона, ташкилот ва муассасаларнинг

талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиқиб, олий таълим бакалаврият ва магистратура битирувчиларининг билим, уқув, кўникма ва компетенцияларига қўйиладиган талабларни белгилаш ҳисобланади.

8.2. Малака талаблари бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг ҳар бири бўйича мазкур давлат стандарти, «Олий таълимнинг Давлат таълим стандарти. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори», миллий малака рамкаси, касб стандартлари, кадрлар буюртмачилари, иш берувчи корхона, ташкилот ва муассасаларнинг талаб ва эҳтиёжларига мувофиқ ишлаб чиқилади.

Малака талаблари қуйидаги бўлимлардан иборат бўлади:

зарварақда (титул варағи) Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг номи, ўрта қисмида таълим йўналиши ёки мутахассислик номи кўрсатилади;

зарварақ сиртида малака талаблари ким томонидан ишлаб чиқилгани ва киритилганлиги, тасдиқлангани ва жорий этилгани ҳамда ҳужжат мақоми кўрсатилади.

Мундарижада малака талабларининг асосий боблари кўрсатилади.

Таълим йўналиши ёки мутахассислигининг умумий тавсифи бобида малака талабининг қўлланиш соҳаси, асосий фойдаланувчилари, касбий фаолиятларининг тавсифи, бакалавр ёки магистр касбий фаолиятининг соҳалари, объектлари, турлари ҳамда касбий вазифалари келтирилади;

Таълим йўналишлари бўйича бакалаврнинг ёки мутахассислиги бўйича магистрнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар бобида бакалаврият ёки магистратура битирувчиси эга бўлиши зарур бўлган умумий компетенциялар ҳамда касбий компетенциялар аниқ кўрсатилади.

Библиографик маълумотлар белгиланган тартибда келтирилади.

Келишув варағида малака талабини ишлаб чиққан таянч олий таълим муассасаси ректори имзоси ҳамда уни келишув жараёнидан ўтказган олий таълим муассасалари ва ташкилотлар раҳбарларининг имзолари қўйилади.

Малака талаблари:

A-4 форматли стандарт варақларининг «китоб кўринишида икки тарафига «Times New Roman» шрифтининг мақбул ўлчамида бостириб чиқарилади;

малака талаблари таълим йўналишлари бўйича таянч олий таълим муассасалари томонидан кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи корхона, ташкилот ва муассасалар билан биргаликда тайёрланади ҳамда Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгаш муҳокамасидан ўтказилади, шунингдек ушбу кенгаш ижобий хулосаси олинган Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланади;

тасдиқланган малака талаблари белгиланган тартибда икки нусхада расмийлаштирилади, уларнинг биринчи нусхаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор технологияларни татбиқ этиш марказида эталон сифатида, иккинчи нусхаси тегишли таянч олий таълим муассасасида сақланади ҳамда ундан нусхалар кўчирилиб талабномалар асосида бошқа олий таълим муассасаларига тарқатилади.

9. Ўқув режа ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва татбиқ этиш тартиби

9.1. Ўқув режаларини ишлаб чиқиш ва татбиқ этиш тартиби.

9.1.1. Ўқув режаларнинг асосий мақсади ва вазифаси:

ўқув режасининг асосий мақсади — давлат таълим стандартлари ва малака талабларида бакалавр ва магистрларнинг малакаларига қўйилган талабларга мувофиқ етук ва рақобатбардош кадрлар тайёрлаш учун муайян бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларига оид ўқув фанлар, уларнинг ҳажми, машғулотлар турлари, ўқув жараёнининг мазмуни, таркиби, муддатлари ва ўқитишнинг мантикий кетма-кетлигини белгилаш ҳамда тартибга солиш;

ўқув режасининг асосий вазифаси — муайян бакалаврият таълим йўналиши ва магистратура мутахассислиги бўйича таълим жараёни давомида ўқув фанларини семестрлар

ва ўқув йиллар таркибида таълим олувчилар томонидан самарали ўзлаштирилишини таъминловчи мантикий кетма-кетликда мақбул ҳолатга келтириш, ўқув фаолияти даври, турлари, соатлар ҳажми, кредитлар ҳамда якуний назорат муддатларини белгилаш.

9.1.2. Ўқув режаларини ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ва таълим жараёнига жорий этиш қуйидаги тартибда амалга оширилади:

ўқув режалар бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг ҳар бири бўйича мазкур давлат стандарти, «Олий таълимнинг Давлат таълим стандарти. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори», бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талабларига мувофиқ ишлаб чиқилади;

ўқув режалар таълим йўналишлари ва мутахассисликларга оид мажбурий ва танлов фанлари белгиланган ҳолда, уларнинг мазмун ва моҳиятидан келиб чиқиб, аудитория (маъруза, амалий, семинар, лаборатория ва бошқа машғулотлар) ва мустақил машғулотлар, ўқув ва ишлаб чиқариш (клиник, ижодий ва бошқа) амалиётлари, курс лойиҳаси, курс иши, ижодий ва бошқа ўқув вазифалари шаклида мантикий кетма-кетликда, фанларга ажратилган кредитларга амал қилган тартибда шакллантирилади;

ўқув режаларга давомийлиги камида 15 ўқув ҳафтасига тенг семестрлар, ҳар бир семестрдан сўнг 2 — 4 ҳафталик аттестация сессиялари, тегишли довомийликдаги малака амалиётлари, таътиллار ва бошқа академик жараёнлар киритилади;

ўқув режалар:

рейтинг (баҳолаш) тизими учун жадвал шаклида А-4 форматли стандарт варақларининг «китоб кўринишида икки тарафига «Times New Roman» шрифтининг мақбул ўлчамида бостириб чиқарилади;

кредит-модуль тизими учун жадвал шаклида А-4 форматли стандарт варақларининг «альбом кўринишида бир тарафига «Times New Roman» шрифтининг мақбул ўлчамида бостириб чиқарилади ва бирлаштириб тикилади;

зарур ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан келишилган тартибда ўқув режалар бошқа шаклда ишлаб чиқилишига йўл қўйилади;

ўқув режалар олий таълим муассасалари томонидан тайёрланади ва тасдиқланади;

тасдиқланган ўқув режалар белгиланган тартибда икки нусхада расмийлаштирилади, уларнинг биринчи нусхаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор технологияларни татбиқ этиш марказида, иккинчи нусхаси тегишли олий таълим муассасасида сақланади;

зарур ҳолларда олий таълим муассасалари томонидан ўқув режаларга қушимча равишда факультатив, махсус курс ва бошқа турдаги машғулотлар киритилиши мумкин;

ишлаб чиқилган ва белгиланган тартибда тасдиқланган ўқув режалар ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) таълим шаклининг таянч ўқув режалари ҳисобланади. Булар асосида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда (кечки (сменали), сиртки (махсус сиртки), масофавий) таълим шакллари учун белгиланган тартибда ишчи ўқув режалар ишлаб чиқилади ва тегишли олий таълим муассасалари томонидан тасдиқланади.

Олий таълим муассасалари томонидан ихтиёрий тарзда ишчи ўқув режалар қуйидаги ҳолларда ҳам ишлаб чиқилиши ва тасдиқланиши мумкин:

муайян таълим йўналишлар тегишли турлари бўйича ажратилиши назарда тутилганида (масалан, спорт турлари);

ўқув режаларда танлов фанларини долзарблигига қараб белгилаш эҳтиёжи мавжудлигида.

Ишчи ўқув режалар белгиланган тартибда икки нусхада расмийлаштирилади, уларнинг биринчи нусхаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор технологияларни татбиқ этиш марказида, иккинчи нусхаси тегишли олий таълим муассасасида сақланади.

9.2. Ўқув дастурларини ишлаб чиқиш ва татбиқ этиш тартиби.

9.2.1. Ўқув дастурларининг асосий мақсади ва вазифаси:

Ўқув дастурининг асосий мақсади — давлат таълим стандартлари ва малака талабларида бакалавр ва магистрнинг билими, уқуви, кўникма ва компетенцияларига кўйилган талабларга мувофиқ ўқув режага киритилган муайян фан томонидан рақобатбардош мутахассисларни сифатли тайёрлаш учун шакллантирилиши зарур бўлган билим, кўникма ва компетенциялар мажмуини белгилаш, фан мазмуни ва таркибий қисмларини тартибга солишдир;

Ўқув дастурининг асосий вазифалари қуйидагилар ҳисобланади:

ўқув фанига оид илм-фан, техника, технологияларнинг сўнгги ютуқларини, илғор хорижий тажрибаларни ҳисобга олган ҳолда ўқув машғулотлар мавзуларини шакллантириш, таълим шакли ва ўқув фанга ажратилган вақтга мувофиқ ўқув материалларни мавзулар ва ўқув машғулотлар турлари бўйича тақсимлаш, мақбул ҳолатга келтириш ва оптималлаштириш, уларнинг мантикий кетма-кетлигини ҳамда бошқа фанлар билан интеграциясини таъминлаш;

узлуксиз таълим тизимининг таълим турлари ўртасидаги узвийлик ва узлуксизлигини, шунингдек, фаннинг мазмун ва мавзулари бошқа таълим турларидаги ҳамда турдош йўналишлардаги фанларнинг мазмун ва мавзулари билан тақдорланмаслигини таъминлаш;

фанни ўзлаштириш, таълим олувчиларда фанга оид компетенцияларни, касбий билим ва кўникмаларни шакллантириш учун зарур ўқув-услубий шартлар, ўқув адабиётлар, дидактик материалларни ҳамда баҳолаш воситалари ва усуллари ёрдамида таълим олувчилар билимини назорат қилиш шакллари белгилаш.

9.2.2. Ўқув дастурда ўқув материаллар маъруза, семинар, коллоквиум, амалий ва лаборатория машғулотлари, ўқув ва ишлаб чиқариш (клиник, ижодий ва бошқа) амалиётлари шаклида мантикий кетма-кетликда белгиланади, шунингдек, ўқув фанининг мақсади ва вазифасига мувофиқ курс лойиҳаси, курс иши, мустақил иш, чизма-ҳисоб, ижодий, лаборатория ва бошқа ишлар ажратилган вақт меъёрларига мувофиқ ўқув дастурга киритилади.

9.2.3. Ўқув дастури қуйидаги таркибий қисмлардан иборат бўлиши лозим:

муқовада олий таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органи номи, олий таълим муассасаси номи, «Олий таълимнинг Давлат таълим стандарти. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори»га мувофиқ тегишли билим, таълим соҳалари ва таълим йўналиши (мутахассислик)ларининг коди ва номлари, ҳаракатдаги ўқув режасига мувофиқ фаннинг тўлиқ номи, тасдиқланган саналари ва белгилари кўрсатилади;

ўқув дастурининг биринчи бетида унинг асосий параметрлари (фан коди, қайси ўқув йилидан жорий этилганлиги, семестр, фанга ажратилган кредитлар (соатлар), фан тури (мажбурий, танлов), таълим тили, ҳафтадаги дарс соатлари, фаннинг номи, аудитория ва мустақил машғулотлар ҳажми, жами юклама жадвал шаклида белгиланади;

«Фаннинг мазмуни» ўқув фанининг мақсади ва унинг асосий вазифалари тегишли йўналиш бўйича мутахассис тайёрлаш вазифаларига боғланган ҳолда баён этилади;

«Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)» ўқув фанининг мавзулари мантикий кетма-кетликда келтирилади, ҳар бир мавзунинг моҳияти асосий тушунчалар ва қисқа ифодалар орқали таълим олувчиларга давлат таълим стандарти ва малака талаблари асосида етказилиши зарур бўлган билим ва кўникмалар қамраб олинган ҳолда ифодаб берилади. Асосий назарий қисм модуллар шаклида берилиши мумкин;

«Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар» ўқув фанининг моҳияти ва назарий мавзуларига мос равишда амалий, семинар ва лаборатория машғулотларининг мавзулари, ушбу машғулотларни ўтказиш шакллари, унда қўлланиши тавсия этиладиган технологиялар, усуллар, воситалар зарур ҳолларда муҳокама этиладиган мавзулар, масалалар, лаборатория ишларининг мазмуни, мақсади ҳамда фан моҳиятидан келиб чиқадиган бошқа маълумотлар ёритилади. Шунингдек, курс лойиҳаси ва курс ишлари, ижодий ишлар моҳияти, мазмуни, мақсади, мавзулари уларни бажариш шакллари ҳамда фан моҳиятидан келиб чиқадиган бошқа маълумотлар ёритилади. Шу билан бирга ушбу қисмда ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётларининг мақсади, вазифаси, шакли, мазмуни, амалиёт жараёнида таълим

олувчилар томонидан тайёрланиши зарур бўлган якуний ишлар шакли юзасидан қисқа услубий кўрсатмалар берилади;

«Мустақил таълим ва мустақил машғулотлар» қисмида мустақил таълимнинг шакли ва мазмуни, мустақил ишга мўлжалланган мавзулар ва топшириқлар, мустақил машғулотлар жараёнида таълим олувчилар томонидан тайёрланиши зарур бўлган ишлар реферат, эссе, мустақил (ижодий) иш, муаммоли маъруза ва бошқалар келтирилади;

«Фанни ўқитиш натижалари ва шаклланадиган касбий компетенциялар» қисмда таълим йўналиши (мутахассислик)га мувофиқ муайян фан бўйича таълим олувчи эгаллаши лозим бўлган билим, кўникма ва компетенциялар баён қилинади;

«Талабалар кредитларни олиш тартиби» кредит-модуль тизимида фан бўйича талабалар билимини назорат қилиш (баҳолаш) ва кредитларни олишга оид талаблар ўрнатилган тартибда белгиланади;

Рейтинг (баҳолаш) тизими асосида таълим жараёнини амалга ошираётган олий таълим муассасалари учун — «Талабалар рейтингини белгилаш тартиби» рейтинг тизимида фан бўйича талабалар билимини назорат қилиш (баҳолаш) тартиби белгиланади;

«Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари» ўқув фанига оид асосий дарсликлар, ўқув қўлланмалар ва қўшимча адабиётлар, Интернет жаҳон ахборот тармоғи ресурслари, диссертация, монография ҳамда бошқа тавсия этилган ўқув, илмий ва услубий маълумотлар манбалари келтирилади;

ўқув дастурнинг охирги бетида уни ишлаб чиққан олий таълим муассасаси номи, тузувчилар исми, фамилияси, лавозими, илмий даража ва унвонлари, такризчилар исми, фамилияси, иш жойи, лавозими, илмий даража ва унвонлари, ўқув дастур кўриб чиқилган олий таълим муассасаси кенгаши баёнининг рақами келтирилади.

9.2.4. Ўқув дастурларни ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ва таълим жараёнига жорий этиш куйидаги тартибда амалга оширилади:

ўқув дастурлар ўқув режаларда белгиланган ҳар бир ўқув фани бўйича мазкур давлат стандарти, «Олий таълимнинг Давлат таълим стандарти. Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори», бакалаврият таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг малака талаблари ҳамда ўқув режаларига мувофиқ давлат олий таълим муассасалари томонидан ишлаб чиқилади ва тасдиқланади;

ўқув режаларга киритилиши тавсия этилган «Фалсафа» (таркибига «Диншунослик» ҳамда «Коррупцияга қарши кураш» мавзулар мажмуаси (модуллари) киритилган ҳолда) ва «Ўзбекистоннинг энг янги тарихи» фанларининг ўқув дастурлари гуманитар фанлар бўйича тегишли таянч олий таълим муассасаси томонидан ишлаб чиқилиши ва тасдиқланиши ҳамда бошқа олий таълим муассасалари ундан фойдаланиши лозим;

ўқув дастурлар таълим йўналишлари ва мутахассисликлар мақсади, вазифаси, мазмуни ва моҳиятидан келиб чиқиб, фан мавзулари ва мазмунини белгиланган тартибда мантиқий кетма-кетликда, ўқув фанига ажратилган вақт меъёрига амал қилган ҳолда шакллантирилади. Ўқув дастурлар мазкур давлат стандартида белгиланган талабларга жавоб берган ҳолда Силлабус шаклида ҳам ишлаб чиқилиши мумкин;

ўқув дастурнинг матни А-4 форматли стандарт варақларда, «Times New Roman» шрифтининг 14-ўлчамида, 1,15 интервалда, чап ва ўнг томонидан — 20, пастидан — 25, юқоридан — 20 мм ўлчамида хошияланган, бетларини рақамланиши варақнинг пастки қисмининг марказида жойлаштирилган ҳолатда бостириб чиқарилади;

ўқув дастурлари тасдиқланганидан сўнг А-5 форматида брошюра шаклида чиқарилади;

олий таълим муассасалари томонидан тайёрланган ўқув дастурлари олий таълимнинг давлат таълим стандартлари, малака талаблари ва ўқув режаларга мувофиқлиги ҳамда сифати нуқтаи назаридан Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор технологияларни татбиқ этиш маркази томонидан танлаб мониторинг ва таҳлил қилинади. Мониторинг ва таҳлил натижалари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги

Олий, ўрта махсус ва профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгаш муҳокамасига олиб чиқилади ва уларга баҳо берилади;

тасдиқланган ўқув дастурлар белгиланган тартибда икки нусхада расмийлаштирилади, уларнинг биринчи нусхаси Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий таълимни ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор технологияларни татбиқ этиш марказида, иккинчи нусхаси тегишли олий таълим муассасасида сақланади;

ишлаб чиқилган ва тасдиқланган ўқув дастурлар (силлабуслар) ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) таълим шаклининг таянч ўқув дастурлари ҳисобланади. Булар асосида ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда (кечки (сменали), сиртқи (махсус сиртқи), масофавий) таълим шакллари учун белгиланган тартибда ишчи ўқув дастурлар ишлаб чиқилади ва тегишли олий таълим муассасалари томонидан тасдиқланади.